

UZ JUBILARNO, DVADESETPETO GODIŠTE JEZIKA

ezik — časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika naziv je ovoga časopisa i u njemu se sadrži i smisao i svrha zbog čega je časopis pokrenut.

Kao prvo glasilo Hrvatskoga filološkoga društva i jedino posvećeno isključivo pitanjima kulture hrvatskoga književnog jezika, *Jezik* je u dosadašnja 24 godišta svoga izlaženja bio odraz stanja i zbivanja u našem književnom jeziku i bitno pridonio učvršćivanju njegove gramatičke i pravopisne norme, tih temeljnih pretpostavaka za širenje jezične i svake druge kulturne djelatnosti.

Jezik je izlazio u ovom našem dinamičnom vremenu i društvu — kad se u nas pobjedonosni hod socijalističkih usmjerenja danomice potvrđivao u praksi, pri čemu su se nerijetko lomila i sukobljavala mnoga shvaćanja i nametale mnoge dileme o putovima i načinima prevlađivanja onoga naslijeđa koje je taj hod usporavalo. Tim su se dilemama pridružile i jezične, a one su se neminovno odrazile i u *Jeziku*.

Na stranicama se *Jezika* mogao pratiti i razvoj suvremene lingvističke misli, osobito onih teorija koje se odnose na književni jezik. U tom je pogledu *Jezik* bio otvorena tribina raznolikim, pa i oprečnim shvaćanjima. Vodeći računa o društvenim zbivanjima s odrazima na književni jezik, ovaj je časopis omogućio velikom broju svojih suradnika da stručno obrazlože mnoga jezična i pravopisna pitanja i da svojim pogledima djeluju na naše opće jezično usmjerenje. A suradnici su *Jezika* u proteklom razdoblju bili ne samo iz SR Hrvatske nego i iz ostalih jugoslavenskih socijalističkih republika i pokrajina, a bilo ih je i iz inozemstva. Za veliki je broj svojih suradnika ovaj časopis i posebno značajno glasilo jer su u njemu objavili svoje prve priloge o jeziku. Na taj je način časopis *Jezik* bio i važno rasadište mladih jezičnih kadrova.

Ulazeći ovim brojem u 25. godište svoga izlaženja, Jezik će nastojati da svojom otvorenošću i nadalje opravdava smisao i svrhu svoga izlaženja, da potiče i promiče ona jezična rješenja i usmjerenja koja su u htijenju naših društvenih kretanja i težnji i u najboljoj tradiciji samoga časopisa.

Njegovanje je i širenje kulture književnog jezika ozbiljan i značajan društveni i stručni posao, pa će i Jezik, časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, to bolje izvršavati svoju namjenu što bude imao širu i raznolikiju suradnju i što širi krug čitatelja. Nadamo se da će, kao i uvijek dosada, društvena pomoć Jeziku, materijalna i svaka druga, biti što izdašnija i što djelotvornija. Želja je uredništva Jezika da se sve to ostvari.

Uredništvo

UPOTREBNA VRIJEDNOST IMPERFEKTA U SUVREMENOM HRVATSKOM KNJIŽEVNOM JEZIKU

Stjepko Težak

Gramatike i drugi jezični priručnici koji su u novije doba mogli, u određenoj mjeri, utjecati na razvoj hrvatskoga književnog jezika uglavnom variraju Maretićevu postavku da se imperfekt upotrebljava za događaje koji su u prošlosti trajali, običavali se događati ili se ponavljali. U točnijem pak određivanju upotrebne vrijednosti imperfekta nema posvemašnje suglasnosti, a rijetko se i dotiču sintaktičke i stilske tananosti toga preteritalnog vremena.

Prema *Maretiću* imperfekt je najčešći u pripovijedanju, ali »nema sumnje da ga je dobro uzimati i u priopćavanju, javljanju, spominjanju« te jednako tako »kad se što kazuje u čudu, u ljutini, u žalosti ili prekoračajući koga i u pitanjima«. Iznosi još primjere imperfekta za izricanje nepravde sadašnjosti, pravde sadašnjosti, mogućnosti i kao zamjenu za relativni prezent u zavisnoj rečenici.¹ Iz toga se dâ zaključiti da je imperfektu mjesto ne samo u književnoumjetničkom nego i u poslovnom, publicističkom i znanstvenom stilu te da ga možemo očekivati i u razgovornom jeziku.

J. Florschütz, naglašujući da se mjesto imperfekta obično upotrebljava *per f e k t i m p e r f e k t i v n i h* glagola, zapravo implicite poistovjećuje imperfekt s perfektom durativnih i iterativnih glagola.² *I. Brabec* tvrdi da između imperfekta i perfekta nesvršenih glagola u značenju nema razlike te dodaje da se imperfekt u današnjem književnom jeziku rijetko ili nikako

¹ *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, III. izdanje, MH, Zagreb, 1963, str. 622—624.

² *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika za srednje i slične škole*, IV. izd., Zagreb, 1940, str. 244.